

роварах. Адже культура й боротьба в українській історії завжди йшли пліч-о-пліч.

Упродовж двох днів під відкритим небом у центрі Моринців працювало 12 локацій (так званих галявин), і вхід на всі події був безкоштовний.

На музичній галявині першого і другого дня звучала класична, народна і сучасна музика, виступали як відомі гурти, так і початківці. Зокрема, військовий оркестр 40-ї Окремої артилерійської бригади ім. Великого князя Вітовта «Art military Band» (диригент – майор Володимир Кісюк), рок-гурт «Kozak System», колектив стародавньої музики «Хорєя Козацька» на чолі з Тарасом Компаніченком. Окрім запального виконання пісень і музичних композицій, лідери колективів розповідали про свої поїздки на фронт з концертами, згадували окремі фрагменти з історії нашої країни та довготривалої війни з росією, наголошували на важливості підтримувати сьогодні армію жертвами, волонтерською, культурною, просвітницькою, інформаційною та будь-якою іншою діяльністю, спрямованою на боротьбу з ворогом.

Однією з найбільш відвідуваних є просвітницька галявина, на якій виступають поети і письменники, кобзарі, музичні колективи, проходять лекції, презентації книг і проєктів. Однією з головних подій тут є поетичний батл – переміг військовий з позивним «Рубік».

До театральної програми були запрошені два колективи – Вінницький театр ім. М. Садовського і Кіровоградський театр ім. М. Кропивницького, які показали вистави на тему війни. Перший привіз «За дверима» за п'єсою Вольфганга Борхерта про поствоєнний період і важку адаптацію військових до цивільного життя, другий – «Ціну життя» за п'єсою Карела Чапека «Мати» про переживання матері, яка через війну втрачає чоловіка і п'ятьох синів. Також на фестивалі діяли ярмарок майстрів, виставка зброї, проводилися екскурсії та майстер-класи, аукціони короваїв і військових трофеїв. На фуд-корді можна було смачно поїсти, а вже традиційною стравою «She.Festy» став борщ із карасями, яким пригощали усіх за донат. Шеф-кухар Ігор Двигало – нині військовий ЗСУ і приїхав на кілька днів з «нуля», щоб зварити цю улюблену страву Шевченка.

Загалом, за підрахунками організаторів, фестиваль відвідали кілька тисяч людей з різних куточків України. На всіх галявинах були розставлені «шебанки» для пожертв і розклеєні плакати з QR-кодами для онлайн-платежів. Шеф-фестивцям вдалося зібрати більше 200 тисяч гривень, які були спрямовані на купівлю чотирьох дронів і приладів нічного бачення для захисників з Моринців.

Організатори фесту переконані, що ніщо так не сприяє розвитку національної свідомості, як любов до своєї історії та мистецтва, обізнаність щодо найважливіших віх становлення української держави та культури. Тому на фестивалі докладають чимало зусиль, щоб об'єднати українців навколо ідеї пробудження гордості за свою націю, за її героїв. І їм це вдається. «Шевченко чинить опір. І ти чини!» – кажуть організатори і запрошують наступного року на 9-ий «She.Fest».

Ксенія Федоришин: «Завжди залишаємо надію для глядача»

*Бесіду з культурною менеджеркою
Львівського театру «Воскресіння»,
організаторкою фестивалю «Золотий Лев»
веде Лариса Іванишина*

– Ви займаєтесь організацією «Золотого Лева». Коли прийняли цю організаторську естафету і що стимулювало вас до цієї напруженої роботи?

– Насправді, я працювала з моїм батьком, Ярославом Васильовичем, над фестивалем вже 15 років. Ми його організували разом. Тобто очолити фестиваль «Золотий Лев» не було якимось спонтанним рішенням. І коли в 2020 році батька, на жаль, не стало, то ні Театр «Воскресіння» не припинив своєї діяльності, ні фестиваль «Золотий Лев». Актори задіяні як у творчому, так і в організаційному планах. Адже фестиваль є частинкою нашого театру. Аспекти нашої роботи: створення вистав драматичного та вуличного театрів і проведення фестивалю «Золотий Лев».

– Його започатковано в 1989 році. За цей час налагоджено контакти з іншими театрами, фестивалями, у тому числі зарубіжними. Чи є стабільні друзі, які постійно до вас приїжджають, або ви до них?

– Якщо йдеться про українські, то ми багато разів брали участь у фестивалі «Мельпомена Таврії». І цього року на базі нашого театру показували виставу в його рамках. За 34 роки в нас побували чи не всі театри України. З них: Київський театр на Подолі, Чернігівський імені Тараса Шевченка. Луганський театр був у нас цьогооріч, і в 2014 році також. Періодично гості змінюються, але так чи інакше через якийсь час вони повторюються.

Щодо закордонних театрів, то цього разу, наприклад, з Праги приїхав Театр «VOSA». Він уже бував у нас, але приїхав і цього разу, щоб показати свою солідарність з Україною. Вони привезли своє дійство, але ми не могли його показати в центрі Львова на площі, тож показували на локації «Фест Репаблік». Перенесли з міркувань безпеки.

– Вистави фестивалю «Золотий Лев» націлені на певний жанр чи певний різновид театру?

– Упродовж 30 років його гаслом було: «Класика очима експерименту», і ми його дотримувалися. Минулого року повноцінний фестиваль не проводили, оскільки війна і не було фінансування. І тоді ми вперше змінили гасло на «Зігрій солдата взимку». Брали участь практично тільки

25-та «Мельпомена Таврії»: Ми – вдома!

львівські театри. Ми провели дні «Золотого Лева», щоб допомогти Збройним силам України. А цього року наше гасло – «Театр – мистецтво нескорених», оскільки хочемо показати, що й у часи війни театр рефлексує, розвивається у мистецькому плані. І що культура наша є, буде, і її не здолати. Фестиваль спрямований на глядачів. Усім учасникам вручаємо дипломи.

– Ясно, що без підтримки і джерел фінансування фестиваль не відбувся б.

– Кожного року це – найболючіше наше питання. Якщо чесно, то якість фестивалю залежить від його бюджету. Цьогоріч нас підтримав Український культурний фонд. Підтримує нас Львівська обласна рада. А також глядачі, адже вони роблять свій внесок, купуючи квитки. Цього року ми також допомагаємо ЗСУ, співпрацюємо з Благодійною організацією «Могутня держава»: збираємо хлопцям на дрони для 124-ї бригади 194-го батальйону. У всіх театрах була інформація, де можна було задонатити і долучитися до збору.

– Це благородна місія, хоча вам самим доводиться збирати кошти на проведення фестивалю.

– Приїзд колективів до Львова – це все кошти. Готель, харчування і навіть організаційна складова, технічна підтримка. Щось доводиться шукати, щось – позичати.

– Як би ви визначили карту театрального Львова? Як вона склалася і яке місце театру «Воскресіння» на ній?

– Львів завжди був театральним містом. Оскільки у нас є 9 театрів державних, є приватні. Всі працюють, кожен у своєму стилі. Для нас не є конкурентами інші театри, бо, якщо ми і змагаємося за глядача, то це швидше з кінотеатрами, кафе, барами, а не з театрами. Ми і самі ходимо на вистави до наших колег, на прем'єри. Тому в нашому фестивалі є львівські театри – вони завжди до нас долучаються. І ми радо їх запрошуємо і співпрацюємо.

– Які у «Воскресінні» найбільш аншлагові вистави?

– У час війни глядач хоче більш легкого матеріалу. Хоча наш театр, якщо взяти з його історії, – духовний театр. У нас був трохи інший репертуар. Потім він змінився, але все одно у нас є чимало мистецьких вистав, що змушують думати: «За дверима» Борхерта, «Іфігенія в Авліді» Евріпіда, «Америка» Србляновича. П'єсу «Будинок без номера» Ярослав Федоришин написав давно, ще у 20 років. І от тільки зараз ми її поставили. Незабаром у нас виходить прем'єра – «Урок» Е. Йонеско. Але, якщо брати вистави за кількістю глядача, то це щось легше, комедійне. Наприклад, «Вечера з дурнем» або мюзикл «Поїзд зі Львова». А ще «Балаган чесності» Піранделло, який поставив режисер Першого театру Ігор Задніпрняний, який зараз на фронті. Власне, минулого року ми на його батальйон збирали допомогу. А загалом наш театр не дуже великий, в репертуарі близько 15 діючих вистав, і всі вони йдуть регулярно.

Вистави у нас різні, та ми хочемо, щоб з нашого театру глядач вийшов з надією. Ми завжди для глядача залишаємо надію на краще майбутнє.

Львів, 7 жовтня 2023 року

У вересні 2023 року відбувся ювілейний Міжнародний театральний фестиваль «Мельпомена Таврії». Гасло #ми_вдома було обрано недаремно, адже після звільнення Херсона він частково туди повернувся і на тиждень об'єднав 21 місто України, а також Габчіково (Словаччина), Брагу (Португалія) і Стамбул (Туреччина). Кожен театр-учасник показував виставу на своїй сцені. Кілька подій камерного формату пройшли у Херсоні (у безпечних місцях без публічного анонсування). Афіша складалася з 66 вистав, 20 з яких показували у Києві. Подаємо враження від трьох вистав столичних театрів. Хоч експертна рада фестивалю була сформована, та оргкомітет вирішив не відзначати лауреатів, аргументуючи це тим, що всі учасники вже є переможцями, якщо беруть участь у фестивалі, що відбувається під час війни.

Невидимий друг Гарві

Комедія Мері Чейз «Кролик Гарві», як і чимало інших американських і британських драматичних творів, будується на парадоксі. Справді, чи не парадоксально, що найбільш адекватним – і в поведінці, й у висловлюваннях – є головний герой Елвуд, на відміну від свого родинного оточення та персоналу психлікарні. А саме дивака Елвуда його рідна сестра Вета хоче спроводити у божевільню. Глядачі «Кролика Гарві» Молодого театру в Києві аж до фіналу не знають, чим закінчиться колізія, та Елвуда від шокової терапії все-таки врятують в останню мить. Правда, в те, що Вета здатна передумати і врятувати свого брата, не дуже віриш. Але в таких творах має бути щасливий кінець.

Дім головних героїв і психіатрична клініка – саме там розгортаються події. Динамічно, наступально, сповнені енергією акторів. А сприяє цьому те, що режисер Андрій Білоус комедійно-драматичний твір поставив як музично-хореографічний, і потужні акорди музики, що нагадують сучасні дискотеки, стимулюють акторів до безперервної рухливості, тим самим полегшуючи колізію й обнадіюючи, що нічого лихого з головним героєм не може статися. Дивлячись на полегшено-гротескне вирішення лікарняних епізодів, розумієш, звідки походить понура візія «Польоту над гніздом зозулі» – проблема з психічними розладами, очевидно, не випадкова в американській драматургії, адже дійсність вимагає бути успішним, благополучним, а це не у всіх виходить, тож і виникає конфлікт між внутрішнім світом людини і реальною дійсністю.

У цій виставі серйозність теми (вихід із самотності у спілкуванні з невидимим, тобто уявним, другом) нівелюється постійним і навіть надокучливим акцентом на відвертій сексуальності персонажів. Ясно, що це, як і дискотечна іділія, – реверанс молодій аудиторії. Але для вдумливого глядача найбільшим дарунком є епізоди розмов Елвуда – Олексія Вертинсько-го з оточенням, його неймовірна відкритість, доброзич-